

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА

УДК 378:373.091.12.011.3-051:81'243

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16809755>

**Впровадження освіти для сталого розвитку у підготовку майбутніх
учителів іноземних мов**

Дацків Ольга Павлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології
та методики навчання англійської мови, факультет іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, м. Тернопіль, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-0283-7627>

Задорожна Ірина Павлівна,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської філології
та методики навчання англійської мови, факультет іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, м. Тернопіль, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1599-1372>

Прийнято: 19.07.2025 | Опубліковано: 31.07.2025

***Анотація: Мета.** Освіта для сталого розвитку (ОСР) є наріжним каменем у формуванні відповідального та свідомого суспільства, здатного до гармонійного співіснування з довкіллям та забезпечення стабільного економічного й соціального розвитку. Дослідження має на меті обґрунтувати необхідність упровадження освіти для сталого розвитку у підготовку майбутніх учителів іноземних мов в Україні. **Методи.** Для досягнення поставленої мети застосовувалися такі методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, що охоплює вітчизняні та зарубіжні джерела з*

педагогіки, лінгводидактики, філософії освіти та сталого розвитку; систематизація та узагальнення нормативно-правових документів міжнародного та національного рівня, що регулюють питання освіти та сталого розвитку; порівняльний аналіз для виявлення спільних та відмінних підходів до інтеграції ОСР; визначення рівнів упровадження ОСР; метод кейс-стаді для ілюстрації практичних прикладів впровадження ОСР на різних рівнях.

Результати. У статті розкрито сутність ОСР як сучасного, трансверсального типу освіти, що формує у здобувачів ключові компетентності, необхідні для вирішення комплексних глобальних викликів. Проаналізовано та систематизовано міжнародні і національні нормативні документи, а також українські освітні законодавчі акти, які створюють основу для інтеграції ОСР. Обґрунтовано нагальну потребу подальшого впровадження ОСР в Україні, зумовлену не лише глобальними викликами, а й необхідністю інтеграції країни у світовий простір та її післявоєнної відбудови на засадах сталості. Визначено провідну роль учителів іноземних мов у цьому процесі, встановлено, що впровадження ОСР у підготовку майбутніх вчителів іноземних мов полягає у формуванні в них міжкультурної комунікативної компетентності, розвитку критичного мислення та відповідальної громадянської позиції через мовну освіту. Розглянуто підходи і методи які сприяють впровадженню ОСР, включаючи міждисциплінарний, ціннісно-орієнтований підходи і методи проблемно-орієнтованого, проєктного, дослідницького і сервісного (через участь) навчання. Наведено приклади впровадження ОСР на мікро -, мезо -, макро - та мега - рівнях.

Висновки. Зроблено висновок про те, що впровадження ОСР у практику підготовки майбутніх учителів іноземних мов є безумовним імперативом сучасної вищої педагогічної освіти в Україні. Це дозволяє не тільки значно підвищити якість підготовки фахівців, здатних ефективно викладати іноземні мови, але й

цілеспрямовано сформувати у них та їхніх майбутніх учнів ключові компетентності для розбудови сталого майбутнього нашої країни.

Ключові слова: принципи сталого розвитку, методи навчання, майбутні вчителі іноземних мов, підходи до навчання, сталий розвиток, підготовка педагогів.

Implementation of education for sustainable development in future foreign language teachers' training

Olha Datskiv,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English Philology and Methods of Teaching English, Faculty of Foreign Languages, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0283-7627>

Iryna Zadorozhna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of English Philology and Methods of Teaching English, Faculty of Foreign Languages, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1599-1372>

***Abstract.** Education for Sustainable Development (ESD) is a cornerstone in forming a responsible society capable of harmonious coexistence with the environment and ensuring sustainable economic and social development. **Objectives.** The study aims to substantiate the need to introduce education for sustainable development into the training of future foreign language teachers in Ukraine. **Methods.** To achieve this goal, the following research methods were used: theoretical analysis of research literature, including research in pedagogy, linguodidactics, philosophy of education*

*and sustainable development; systematization and generalization of international and national legal documents regulating education and sustainable development; comparative analysis to identify common and different approaches to the integration of ESD; determination of levels of ESD implementation; case study method to provide examples of ESD implementation at various levels. **Results.** The article reveals the concept of ESD as a modern, transversal type of education that develops the key competencies necessary to address complex global challenges. International and national regulatory documents, as well as Ukrainian educational legislation, which create the basis for the integration of ESD, are analysed. The article substantiates the urgent need for further implementation of the ESD in Ukraine, due not only to global challenges, but also to the need to integrate the country into the world space and its post-war reconstruction based on sustainability. The leading role of foreign language teachers in this process is determined, and it is established that the introduction of ESD in the training of future foreign language teachers is to form their intercultural communicative competence, develop critical thinking and responsible citizenship through language education. The approaches and methods that facilitate the implementation of the ESD, including interdisciplinary, value-based approaches and methods of problem-based, project-based, research and service (participatory) learning, are considered. Examples of the implementation of the ESD at the micro, meso, and mega levels are provided. **Conclusions.** It is concluded that introducing ESD into training future foreign language teachers is an absolute imperative of modern higher pedagogical education in Ukraine. This allows us to significantly improve the quality of training of specialists capable of teaching foreign languages effectively and purposefully develop key competencies in them and their future students to build a sustainable future for our country and the world.*

Keywords: *principles of sustainable development, teaching methods, future foreign language teachers, approaches to teaching, sustainable development, teacher training.*

Постановка проблеми. Сучасний світ стоїть перед безпрецедентними глобальними викликами, такими як зміна клімату, вичерпання природних ресурсів, соціальна нерівність, воєнні та культурні конфлікти, економічна нестабільність. Ці проблеми вимагають не лише політичних чи економічних рішень, а й глибоких змін у системі освіти, яка має відігравати ключову роль у формуванні відповідального громадянина світу.

Одним із важливих завдань сучасної освіти є інтеграція цінностей сталого розвитку в усі її рівні та напрями, зокрема в підготовку вчителів. В умовах повномасштабної війни в Україні, коли перед суспільством постають нові морально-етичні, соціальні та психологічні виклики, особливо актуальним є формування в освітян здатності критично мислити, працювати в мультикультурному середовищі, підтримувати миротворчі ініціативи, сприяти соціальній згуртованості та екологічній свідомості.

Підготовка вчителів іноземних мов у цьому контексті має особливе значення, адже вивчення іноземних мов відкриває доступ до міжкультурного діалогу, сприяє розумінню глобальних проблем та цінностей сталого розвитку через автентичні матеріали, освітні проекти, обговорення та співпрацю з партнерами з інших країн.

Аналіз чинних освітніх програм і підходів до підготовки майбутніх учителів іноземних мов в Україні свідчить про потребу в упровадженні ефективних підходів і методів, системному оновленні змісту та форм навчання. Необхідно цілеспрямовано впроваджувати ОСР у підготовку педагогів, зокрема вчителів іноземних мов, через розвиток у них професійних і громадянських компетентностей, створення навчального середовища, яке сприяє критичному осмисленню глобальних проблем, а також через міждисциплінарний підхід і проєктно-орієнтоване навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концепція сталого розвитку та роль освіти у її реалізації є предметом активних і багатогранних наукових

дискусій. Загальноприйняте визначення, запропоноване у Доповіді Брутланд, трактує сталий розвиток як процес, покликаний «забезпечити задоволення потреб сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [11, с. 16]. І. Коренева, розвиваючи цю ідею, акцентує увагу на синергетичному характері взаємодії суспільства й біосфери, підкреслюючи довготривалість і системність трансформацій [7, с. 116]. Її визначення освіти для сталого розвитку (ОСР) як трансверсального типу освіти, що ґрунтується на цінностях, відображає сучасну тенденцію до інтеграції ОСР в усі освітні рівні [7, с. 118].

Разом з тим, більшість дослідників наголошують на відсутності єдиної усталеної парадигми ОСР, що, з одного боку, свідчить про відкритість до контекстної адаптації, а з іншого створює труднощі у впровадженні цілісних освітніх стратегій [20, р. xvii]. У наукових джерелах простежується консенсус щодо необхідності виходу за межі дисциплінарного навчання: ОСР трактується не стільки як зміст, скільки як переосмислення освітнього процесу. Це передбачає формування ключових компетентностей сталого розвитку, таких як критичне та системне мислення, креативність, співпраця, емпатія, етична орієнтація, які, за твердженням авторів досліджень, мають міждисциплінарний і наскрізний характер [20, р. 353-420; 22; 23].

Дослідники О. Гаращук і В. Куценко розглядають сталість освітнього середовища як умову збалансованого функціонування суспільства [1], однак залишаються на рівні загальносистемних моделей, не торкаючись специфіки підготовки педагогів. У свою чергу, О. Садовець пропонує інноваційний підхід до впровадження ОСР у заклади вищої освіти на основі принципу коннективізму [9], що відкриває потенціал для створення гнучких, мережових навчальних екосистем. Проте цей підхід ще не отримав належної емпіричної перевірки у сфері педагогічної освіти.

У проаналізованих нами дослідженнях зростає увага до практичних аспектів ОСР. Так, К. Здравкова акцентує на необхідності персоналізації навчання, що має змінити фокус з трансляції знань на розвиток компетентностей [23]. Інші дослідники [12; 19] стверджують, що реалізація ОСР потребує не лише нових методик, а й зміни культури педагогічної взаємодії – через діалог, рефлексію та колективне переосмислення цілей навчання.

Особливої уваги заслуговує дослідження I. Biskub та A. Danylchuk [13], у якому проаналізовано інтеграцію курсу з мовної політики ЄС до української освітньої програми з метою формування сталих цінностей у студентів. Автори демонструють, як зміст мовної освіти може бути переосмислений через призму сталого розвитку, зокрема в аспектах мовного різноманіття, соціальної справедливості та критичного аналізу політичного дискурсу. Хоча це дослідження є цінним прикладом упровадження ОСР в освітню програму, воно не надає системного бачення того, як ці принципи можуть інтегруватися в підготовку майбутніх учителів, зокрема в аспектах педагогічного дизайну, оцінювання або професійної рефлексії. Таким чином, воно відкриває перспективи для подальших досліджень у цьому напрямі.

Аналіз інтеграції ОСР у підготовку вчителів представлений у проаналізованих джерелах фрагментарно. Деякі автори (Н. Стецула, Л. Оршанський) зосереджуються на природничих дисциплінах, розглядаючи розвиток екологічної свідомості майбутніх учителів як пріоритет [10]. Інші (А. Гайдукевич і Б. Пера) звертають увагу на можливості цифрових освітніх інструментів (зокрема MOOCs) для популяризації цінностей сталого розвитку [17], проте не аналізують, як саме ці інструменти можуть бути адаптовані до підготовки вчителів іноземних мов.

Водночас дослідження М. Бірама [14] засвідчують потенціал навчання іноземних мов для розвитку міжкультурної комунікативної компетентності, глобального мислення та екологічної свідомості. Однак ці публікації зазвичай

розглядають вивчення мов у загальному освітньому контексті, без конкретного фокусування на підготовці вчителя як агента змін.

Таким чином, хоча література демонструє зростаючий інтерес до ОСР як стратегічного напрямку трансформації освіти, досі відсутній системний аналіз можливостей впровадження ОСР у підготовку майбутніх учителів іноземних мов в Україні. Саме ця проблема й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значні напрацювання у сфері ОСР, зокрема щодо її теоретичних засад та загальних принципів імплементації, залишається низка невирішених проблем. Досі недостатньо уваги приділялося конкретним методичним розробкам та практичним інструментам, які б дозволили інтегрувати цілі та принципи сталого розвитку у зміст і процес навчання іноземних мов. Більшість існуючих досліджень зосереджуються на загальній педагогічній освіті або окремих аспектах екологічної освіти, тоді як специфіка мовної підготовки як засобу міжкультурної комунікації та глобального розуміння залишається менш вивченою.

Метою цієї статті є аналіз та обґрунтування важливості впровадження ОСР у практику підготовки майбутніх учителів іноземних мов, а також надання рекомендацій та прикладів їх ефективної імплементації в українському освітньому просторі. Для досягнення цієї мети поставлені наступні завдання: 1) визначити сутність та ключові принципи ОСР, розкрити її мету, основні напрями та виокремити ключові компетентності, що формуються в її межах; 2) проаналізувати міжнародні та українські освітні документи, що регулюють впровадження ОСР в освітню систему України; 3) систематизувати та описати основні підходи і методи, які можуть бути ефективно використані для підготовки майбутніх учителів іноземних мов; 4) навести приклади впровадження ОСР на мікро- (окремого здобувача, навчального заняття або окремої теми), мезо-

(рівень кафедри, факультету, закладу освіти), макро- (регіональна і державна політика) та мега- (міжнародне співробітництво) рівнях.

Результати дослідження. Аналіз наукової літератури підтверджує, що ОСР є значно ширшим поняттям, ніж просто екологічна освіта. Цей тип освіти спрямований на формування у здобувачів освіти знань, навичок, цінностей та моделей поведінки, що є необхідними для створення сталого майбутнього.

До ключових компетентностей сталого розвитку, що формуються в межах ОСР, належать: системне, критичне, проблемно-орієнтоване, етичне мислення, здатність до співпраці, креативність та інноваційність, відповідальність, саморегуляція та адаптивність.

ОСР інтегрує в собі екологічну (збереження природних ресурсів, біорізноманіття), соціальну (справедливість, рівність, права людини, культурне різноманіття), економічну (стале виробництво та споживання, зелена економіка) та культурну складові, що взаємодіють між собою і утворюють цілісну систему. Навчання в рамках ОСР є активним, партисипативним, проблемно-орієнтованим, трансдисциплінарним і спрямованим на розвиток практичних навичок.

Впровадження ОСР в Україні здійснюється відповідно до низки міжнародних та національних документів, які визначають її умови та напрями розвитку. 17 цілей сталого розвитку [18] є глобальним планом дій до 2030 року, орієнтиром для національних освітніх реформ у багатьох країнах світу.

Глобальна програма дій з ОСР ЮНЕСКО (2015-2019) визначила п'ять пріоритетних напрямків: 1) інтеграція ОСР у політику; 2) трансформація навчального та навчального середовища; 3) розвиток потенціалу педагогів; 4) розширення можливостей молоді; 5) мобілізація місцевих громад [15]. Дорожня карта на період до 2030 року підкреслює роль освіти у прискоренні реалізації цілей сталого розвитку та зосереджується на розвитку трансформаційного

потенціалу ОСР, заохочуючи її інтеграцію у державні політики, освітні програми та практику [21].

У 2019 році Президент України підтримав досягнення 17 цілей сталого розвитку та результатів їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України [8]. Нові національні завдання із досягнення цілей сталого розвитку були визначені у 2024 році з урахуванням воєнного стану в нашій країні [3, с. 18-24].

Закон України «Про освіту» (2017) закладає основи для впровадження ОСР. Він визначає, що метою освіти є «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей». Серед ключових компетентностей, які має формувати освіта, згадуються «екологічна грамотність і здорове життя», «громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та сталого розвитку» [5, ст. 12].

Закон України «Про вищу освіту» (2014) орієнтує на формування компетентностей, що відповідають потребам суспільства та ринку праці, включаючи ті, що пов'язані зі сталим розвитком [4].

Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року (2019) визначає напрями модернізації професійної освіти, зокрема через інтеграцію компетентнісного підходу та формування готовності здобувачів освіти до свідомого та відповідального ставлення до навколишнього середовища [6].

Державний стандарт базової середньої освіти (2020) включає наскрізні змістові лінії, серед яких «Екологічна безпека та сталий розвиток» [2] і постулює, що принципи сталого розвитку мають пронизувати зміст усіх навчальних предметів. Ці документи створюють міцну правову та концептуальну основу для інтеграції ОСР у всі ланки української освітньої системи. Впровадження ОСР в

Україні є життєвою необхідністю, зумовленою комплексом взаємопов'язаних глобальних та національних викликів.

Роль учителів іноземних мов у впровадженні стратегій освіти для сталого розвитку є надзвичайно важливою, адже вони є не просто передавачами знань про мову, а й провідниками культурних цінностей, глобальних ідей та каталізаторами змін. Вчителі іноземних мов формують міжкультурну комунікативну компетентність як фундамент ОСР.

Впровадження ОСР відбувається через цілеспрямовані, системні підходи та методи, які використовуються в освітньому процесі з іноземної мови для досягнення поставленої мети. Вважаємо, що такими підходами і методами є міждисциплінарний і ціннісно-орієнтований підходи, а також методи проблемно-орієнтованого навчання, проєктного навчання, дослідницького навчання, навчання через участь та навчання впродовж усього життя.

Впровадження ОСР – багатовимірний процес, що відбувається на різних рівнях. Мікрорівень – це рівень окремого здобувача, навчального заняття, теми, курсу.

Приклад 1. Інтегроване заняття з «Практичного курсу англійської мови» на тему «Climate Action: Global Challenges and Local Solutions».

Мета: розвиток мовленнєвих умінь (говоріння, аудіювання, читання, письма), розширення лексичного запасу з теми та формування критичного мислення щодо глобальних екологічних проблем та шляхів їх вирішення на локальному рівні.

Студентам пропонується кейс-стаді: «У місті N зростають ризики посухи через зміни клімату. Які сталі рішення можуть бути запропоновані?» Далі студенти працюють у групах, використовуючи англійськомовні онлайн-ресурси (сайти ООН, наукові статті, новинні репортажі BBC/CNN) для вивчення причин посухи, досвіду інших міст у світі щодо адаптації до зміни клімату та розробки планів дій. Кожна група готує презентацію (*PowerPoint/Google Slides*) або короткий відеоролик англійською мовою, представляючи своє бачення проблеми

та пропонуючи конкретні сталі рішення для міста (наприклад, створення зелених насаджень, управління водними ресурсами, просвітницькі кампанії для мешканців). Завершує заняття дискусія щодо особистої відповідальності кожного громадянина за екологічну безпеку та ролі місцевих громад у вирішенні глобальних проблем. У результаті студенти покращують свої мовленнєві вміння і формують глибоке розуміння екологічних викликів, розвивають навички критичного аналізу, командної роботи та пошуку сталих рішень.

Мезорівень – це рівень кафедри, факультету, закладу вищої освіти.

Приклад 2. Розробка та впровадження нового курсу в межах міждисциплінарної освітньої програми.

Мета: Системна підготовка майбутніх учителів іноземних мов, здатних інтегрувати ОСР у свою педагогічну діяльність.

Кафедра іноземних мов та кафедра педагогіки, екології або соціальної роботи спільно розробляють новий вибірковий курс, наприклад, «Глобальні проблеми та викладання іноземних мов» або «Педагогіка сталого розвитку для вчителів іноземних мов». Цей курс може включати лекції з екології, семінари з міжкультурної комунікації в контексті глобальних викликів, практичні заняття з розробки уроків ОСР. Студенти під керівництвом викладачів різних кафедр розробляють інтегровані уроки з іноземної мови та ОСР для шкіл, методичні посібники або електронні освітні ресурси. У результаті студенти отримують системні знання та навички з ОСР, розуміють її міждисциплінарний характер та вміють застосовувати ці знання у своїй майбутній професійній діяльності.

Макрорівень – рівень регіональної і державної політики.

Приклад 3. Державні програми підтримки та національні освітні проекти.

Мета: Стимулювання та фінансова підтримка ініціатив з ОСР у ЗВО.

Розробка та реалізація державних програм, спрямованих на підтримку закладів вищої освіти у впровадженні ОСР, зокрема на розробку інноваційних навчально-методичних матеріалів, підвищення кваліфікації викладачів, проведення

досліджень у цій сфері. У результаті створюється сприятливе середовище для розвитку ОСР, ЗВО отримують необхідні ресурси та підтримку, що прискорює інтеграцію.

Мегарівень (міжнародне співробітництво).

Приклад 4. Міжнародне співробітництво та обмін досвідом.

Мета: гармонізація вітчизняного досвіду з міжнародними стандартами та залучення інноваційних практик.

Залучення українських закладів вищої освіти до міжнародних грантових проєктів у сфері ОСР (наприклад, програми ERASMUS+, TEMPUS), що сприятиме обміну досвідом, розробці спільних освітніх програм та залученню кращих світових практик. Організація стажувань для українських викладачів за кордоном, проведення спільних з іноземними університетами наукових досліджень щодо ефективності інтеграції ОСР у підготовку вчителів іноземних мов. У результаті українські ЗВО стають частиною глобальної мережі ОСР, що забезпечує постійний розвиток та підвищення якості підготовки фахівців.

Наведені приклади демонструють, що успішне впровадження ОСР – це багатовекторний процес, який вимагає системного підходу, взаємодії на всіх рівнях освітньої системи, а також активної позиції кожного учасника освітнього процесу.

Висновки. Впровадження стратегій освіти для сталого розвитку у практику підготовки майбутніх учителів іноземних мов в Україні є не просто актуальним, а критично важливим імперативом сучасної вищої педагогічної освіти. ОСР є цілісним, типом трансформаційної освіти, що виходить за межі традиційного навчання. Вона готує майбутніх фахівців до вирішення складних глобальних викликів, наголошуючи на їх взаємозалежності. Підготовка майбутніх учителів іноземних мов, що системно включає ОСР, є запорукою успішного майбутнього країни.

Подальші дослідження у цьому напрямку можуть бути зосереджені на розробці навчально-методичних комплексів та дидактичних матеріалів для інтеграції ОСР у конкретні курси іноземних мов для різних рівнів підготовки, розробці та апробації інноваційних форматів підвищення кваліфікації педагогів з питань ОСР, що включатимуть міжнародний досвід та інтерактивні методи навчання, створенні національної платформи для обміну досвідом та найкращими практиками з інтеграції ОСР у вищу педагогічну освіту, особливо у сфері іноземних мов. Реалізація цих напрямків дозволить забезпечити якісну та всебічну підготовку майбутніх учителів іноземних мов, здатних стати рушійною силою у розбудові сталого майбутнього України і світу.

Список використаних джерел

1. Гаращук О., Куценко В. Моделювання майбутнього сталого розвитку: освітнє середовище його забезпечення. *Вісник економіки*. 2024, № 1. С. 8 - 20. DOI: <https://doi.org/10.35774/>
2. Державний стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
3. Завдання та індикатори досягнення цілей сталого розвитку в Україні на період до 2030 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/ind.80/bookmtd-goalsalbum110pagesok-3.pdf> (дата звернення 20.06.2025 р.)
4. Закон України «Про вищу освіту»: від 01.07.2014 № 1556-VII. (2014). Верховна Рада України.
5. Закон України «Про освіту»: від 05.09.2017 № 2145-VIII. (2017). Верховна Рада України.

6. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року. (2019). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 419 р.
7. Коренева І.М. Феномен «освіта для сталого розвитку»: сутність та сучасні особливості концепту. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 113-123.
8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
9. Садовець О. Освіта для сталого розвитку: впровадження досвіду та практики європейських країн. *Comparative Professional Pedagogy*. 2023. №. 13(2). С. 43 - 54. DOI: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13\(2\)-5](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13(2)-5)
10. Стецула Н., Оршанський Л. Формування екологічної компетентності майбутніх учителів природничих спеціальностей засобами STEM-технології. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2023. № 4. С. 126 - 137. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2022.270391>
11. Brundtland G. H. Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. 1987. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (дата звернення: 20.06.2025)
12. Astawa N. L. P. N. S. P., Santosa M. H., Artini L. P., Nitiasih, P. K. Sustainable Development Goals in EFL Students' Learning: A Systematic Review. *Pegem Journal of Education and Instruction*. 2024. Vol. 14(2). P. 1 - 11. DOI: <https://doi.org/10.47750/pegegog.14.02.01>
13. Biskub I., Danylchuk A. Sustainable Education in Ukraine: Introducing the EU Language Policy Course into the Ukrainian Curriculum. *Language-Culture-Politics*. 2023. Vol. 18(1). P. 103-113. DOI: <https://doi.org/10.54515/lcp.2023.1.103-113>.

14. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence: Revisited, Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters. 2021. 192 p. DOI: <https://doi.org/10.21832/9781800410251>
15. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. UNESCO. 2017. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/education-sustainable-development-goals-learning-objectives> (дата звернення: 20.06.2025).
16. Global Citizenship in Foreign Language Education: Concepts, Practices, Connections / Eds. C. Lütge, T. Merse, P. Rauschert P. Routledge, 2022. 312 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003183839>
17. Hajdukiewicz A, Pera B. Education for Sustainable Development – The Case of Massive Open Online Courses. *Sustainability*. 2020. Vol. 12. No. 20. P. 8542. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12208542>
18. Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda> (дата звернення: 20.06.2025).
19. Mokski E., Sehnem S., Filho W.L., de Andrade Guerra, J. Education for Sustainable Development in Higher Education Institutions: An Approach for Effective Interdisciplinarity Education for Sustainable Development. *International Journal of Sustainability in Higher Education*. 2022. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJSHE-07-2021-0306>
20. The Routledge Handbook of Global Sustainability Education and Thinking for the 21st Century. Ed. M. John. Routledge. 2025. 951 p.
21. UNESCO. Education for sustainable development: a roadmap. 2020. 66 p. DOI: <https://doi.org/10.54675/YFRE1448>
22. Wiek A., Withycombe L., Redman, C. L. Key Competencies in Sustainability: A Reference Framework for Academic Program Development. *Sustainability Science*. 2011. Vol. 6. P. 203 - 218. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11625-011-0132-6>

23. Zdravkova K. Personalized Education for Sustainable Development. *Sustainability*. 2023; Vol.15. No. 8. P. 6901. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15086901>.